

Főszerkesztő:
DR. WOLFNER ANDRÁS

Főszerkesztő-helyettes:
KERNER ISTVÁN

Szerkesztőség:
Budapest VIII., Bródy S. u. 16.

Postacím:

Élet és Tudomány
Budapest, Pf. 47. 1428

Telefon: 138-3777

Telefax: 138-3320

Kiadja: a Hírlapkiadó Vállalat

Felelős kiadó:

HORTI JÓZSEF vezérigazgató
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.

Postacím: Budapest 1959

Telefon: 138-2399, 138-4300

Telex: 22-70-40

Telefax: 138-3150 és 138-4429

Athenaeum Nyomda Budapest,
91.1580

Felelős vezető:

LOSONCZY GYÖRGY vezérigazgató

Index: 25 245

ISSN 0013-6077

Megjelenik a TIT Élet és Tudomány
Egyesülete gondozásában

A szerkesztőbizottság elnöke:
ANDORKA RUDOLF

A szerkesztőbizottság tagjai:

Almár Iván, Antalóczy Zoltán, Bács-
kai Tamás, Berényi Dénes, Botos Ka-
talin, Csányi Vilmos, Fenyő Béla,
Forgács Iván, Grétsy László, Hor-
váth Tibor, Juhász Árpád, Néray Ka-
talin, Pais István, Szentgyörgyi Zsu-
za, Tátrai Zsuzsanna, Vásárhelyi

Tamás, Vigh Károly

Olvasószerkesztők:

Sz. Érdi Éva

(természettudományok),

Szöke István

(társadalomtudományok)

Képszerkesztő: Ujvári Imréné

Vezető tervezőszerkesztő:

Mohi Zsolt

Tervezőszerkesztő:

Hornyánszky Katalin

Fotórovat-vezető: Bojtár Ottó

Főmunkatárs: Barabás Zoltán

Rovatszerkesztők:

Albert Valéria (mezőgazdaság, föld-
rajz), Barabás Zoltán (biológia), Fo-
dor Lajos (fizika), Gajdágó Éva (A tu-
domány világa), Juhari Zsuzsanna
(történelem, néprajz, régészet), Ker-
ner István (műszaki tudományok),
Nagyné Szabó Ilona (földtudomá-
nyok, botanika), Pécsi Tibor (orvos-
tudomány)

Levelezés: Veresné Varga Ágnes

Meg nem rendelt fényképekért és
kéziratokért a szerkesztőség nem
vállal felelősséget.

Terjeszti a Magyar Posta. Az Élet és
Tudomány előfizethető bármely hírlap-
kézbesítő postahivatalnál, a hírlap-
kézbesítőknél, a Posta hírlapüzle-
teiben és a Hírlap-előfizetési és Lap-
előállítás irodánál (HELIR, Buda-
pest, XIII., Lehel u. 10/A. 1900), köz-
vetlenül vagy postautalványon,
valamint átutalással a HELIR
215-96162 pénzforgalmi jelző-
számára

Előfizetési díj negyedévre 456,- Ft
Külföldön terjeszti a „Kultúra” Kül-
kereskedelmi Vállalat

Budapest, Pf. 149. 1389

NEVEK AZ UTCÁN...

Heinrich István út

Meglehetősen kevés olyan utcája van Budapest-
nek, amely egy helybéli mecénás nevét őrzi, s örö-
kíti tovább: a hűvösvölgyi *Heinrich István* út (inkább
utcácska) pedig ilyen, s más okból is érdemes arra,
hogy közelebbről is szemügyre vegyük.

Először talán – így kívánja az illendőség is – ma-
gáról a névadóról szóljunk, aki maga ugyan nem
volt különösebben említésre méltó személyiség, an-
nál inkább vagyont gyarapító családja. Heinrichék-
nek jól menő, nagyszabású vaskereskedése volt a ré-
gi Pesten: a legelső követek a familiából a XIX. szá-
zad hajnalán érkeztek a városba, annak is a legköze-
pébe, mivelhogy üzletüket a Belváros szívében, a
Váci utca és a *Kötő* (ma még talán *Pesti Barnabás*) *utca*
sarkán nyitották meg.

Tulajdonképpen nehéz arra magyarázatot találni,
hogyan virágozhatott ezen az egy, a Duna felé muta-
tó házson egyszerűre három, idővel dúsgazdaggá
gyarapodó vaskereskedés, de akár van rá magyará-
zat, akár nincs, ez a tényeken mit sem változtat:
szomszédjai voltak egymásnak a pesti vaskereskede-
lem „három királyai”, akik közül az egyiket már
említettük, s egy másikról is szólnunk kell. A híres
Vasudvar tulajdonosáról, a *Schopper* családról,
amely családhoz tartozók kellő időben magyarosra
cserélték fel német családnévüket, s nevezettek
azután Tömöréknek. Történt pedig, hogy a már
említett Heinrich István elvette feleségül Tömöré-
k Paulát, és ezzel történetünk első felvonásának a vé-
gére is értünk.

És most – annak rendje és módja szerint – követ-
kezhet mindjárt a második jelenet: a vagyonos há-
zaspárt rabul ejti egy ötlet, s mivel jelentős birtokuk
(öt hold hegyoldal) fekszik a Hűvösvölgyben, e va-
gyontárgyat fel is áldozzák a köz oltárán, így támo-
gatva a Magyar Szentföld-templom megszületését.
Amely – bár nem templomként – épp a Hidegkúti
(Vörös hadsereg) és Völgy utcákat összekötő Hein-
rich István úton közelíthető meg.

A vállalkozás ugyanis torzó maradt, természet-
esen a legkevésbé sem az adományozók hibájából.
Talán az volt a baj, hogy nem látván előre az idő-
ben, a ferences testvérek későn kezdtek hozzá a mo-
numentális zarándokhely felépítéséhez (1940-ben),
talán az, hogy túl nagyszabású volt a terv, amelyet a
magyar Bauhaus talán legkiválóbb mestere, *Molnár*
Farkas álmodott meg...

A Magyar Szentföld-templom jeruzsálemi szent
helyszíneket idéző kápolnáit durván átépítették,
Szent József házában a főváros levéltárának fotóla-
boratóriuma működik, Jézus sziklabörtönében irat-
raktárát rendezték be, a Betlehem barlang mellé-
helyiségként szolgál, faragott tölgyfa kapuja a Bet-
lehemi csillaggal elvándorolt egy szomszédos ház-
hoz.

Buza Péter

A HÁTLAGON

Bronzkori állat- szobrocskák

A legrégibb állatábrázolásokat a *paleolitikum* idejéből ismer-
jük. A művészi kivitelű bölény-,
rénszarvas- és mamutképeket –
a vadászat sikerének reményé-
ben – rituális okokból festették
a barlangok falára. Az állatok
megőrkítésének további mód-
jait képviselik a világ minden
tájáról ismert csontfaragványok,
agyagból készített – különböző
méretű – szobrok, agyagedénye-
ken ábrázolt plasztikus zoomorf
(állatformájú) díszítések, állat-
alakot mintázó edények. A ké-
sőbbi időkben márványból farag-
gott, bronzból vagy nemesfém-
ből öntött, illetőleg kalapált áb-
rázásokkal szintén találkozha-
tunk. A zoomorf minták éksze-
reken, a ruházaton, sőt előkelő
asztali aranyedények formájá-
ban is megjelennek.

A Kárpát-medence területé-
ről ugyancsak a legkülönbözőbb
állatábrázolások kerültek elő a
korai neolitikumtól kezdve. Az
elsősorban agyagból készített
szobrocskák a kor ismert állat-
fajtaikat örökölték meg, s művészi
értékükön felül fontos adatok-
kal egészítik ki az ásatások so-
rán talált állatcsontok vizsgálá-
tából meríthető ismereteinket.

Képünkön a korai bronzkor-
ban (i. e. 1900–1750) készített ál-
latszobrocskákat mutatunk be.
Ezek a Zala megyei Börzöncén
kerültek elő a szerző által feltárt
település különféle gödreiből. A
kisméretű agyagfigurák szarvas-
marhákat, birkákat és erőteljes
sörtéjükű 1 könnyen felismer-
hető disznókat ábrázolnak. Az
elnagyolt, ám a lényegi jegyeket
megragadó megformázás készí-
tőjének ügyességére vall, de ar-
ra is mutat, hogy ezek az állatok
a bronzkori ember mindennap-
jainak részei voltak, így megfi-
gyelésük sem okozhatott külö-
nösebb gondot.

Bondár Mária